

MTÜ Lastekaitse Liit arvamus seoses korrakaitseseadus § 55 lg 5

MTÜ Lastekaitse Liit taunib 1. juulil 2014 jõustunud korrakaitseseaduse muudatust, millega leevendati avalikus kohas alkoholi tarbimise keeldu, rõhutades, et lastele ja noortele ei tohi anda sõnumit, et alkoholi tarvitamine on meie ühiskonnas sallitav ja normaalne. Täiskasvanute poolt vastuvõetud seadus ei saa olla vastuolus nende väärtusnormidega, mida me lastelt ja noortelt ootame. Ühiskonna hoiak ja täiskasvanute eeskuju on laste elus määrava tähendusega.

ÜRO lapse õiguste konventsiooniga¹ 1991 aastal ühinenuna on Eesti kohustunud tagama lapse õigused ja rakendama selleks vajalikke meetmeid, kuid lapse kui täieõigusliku ühiskonnaliikme väärtustamine nõuab jätkuvalt selgesuunalist, järjepidevat ja poliitikaülest arendamist. Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikes 3 nõutakse selgesõnaliselt, et Euroopa Liit peab edendama lapse õiguste kaitset, sama toetab ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta², mille artikli 24 punktile 2 tuginevalt tuleb kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, esikohale seada lapse huvid. Lapse õigustest lähtumine ja edendamine peab olema seotud meetmetega, mis on suunatud laste põhivajaduste rahuldamisele ja heaolu tagamisele.

Eesti on riigina alla kirjutanud Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa alkoholihartale, millega oleme kinnitanud, et kõigil lastel ja noorukitel on õigus kasvada üles alkoholivabas keskkonnas.

MTÜ Lastekaitse Liit on 25-tegutsemisaasta jooksul järjepidevalt juhtinud ühiskonna ja otsustajate tähelepanu alkoholi kättesaadavuse piiramise vajalikkusele. “Alkohol on peamine põhjus pereprobleemide ja perevägivalda tekkimisel. Meie kõigi kohus on aidata teavitada ühiskonda selle probleemi tõsidusest,” nentis 2003 aasta Lastekaitse Liidu üldkogu. Liikumise “Alkoholivaba lapsepõlve eest” poolt esitati 2007. aasta mais pöördumine Eesti Vabariigi Riigikogule, ettepanekuga töötada välja alkoholipoliitika, mis seab eesmärgiks alkoholi kuritarvitamisest tingitud negatiivsete tagajärgede olulise vähendamise. Sama sõnumit kandis ka Lastekaitse Liidu 2007 konverents “Lapsed, pere ja alkohol”. Aastal 2011 MTÜ Lastekaitse Liit ja Eesti Karskusliit AVE rõhutasid oma ühises pöördumises: „Laste kasvatamismallid tulevad kodust, aga suhtumine lastesse tuleb laiemalt riigi kaudu. Riigi hool ja vastutus ei saa kõikuda ega olla laste ja noorte elukeskkonna kujundajana ebakindel.“ Sotsiaalministeeriumile esitati 12.01.2013 ETAK'i liikmena Tubaka- ja alkoholipoliitika seisukohad ja ettepanekud (vt. <http://www.ehf.ee/failid/yhisdeklaratsioon.pdf>). Aastatel 2009, 2011, 2014 pöördumised seoses laulu- ja tantsupeoga. Juunis 2014 tegi MTÜ Lastekaitse Liit koos 23 vabaihenduse ja kahe riigiametiga ühispöördumise lapsevanemate poole ja pani neile südamele, et alkoholi tarvitataks laste ees ettevaatlikult, vähe või üldse mitte.

Alkoholi kasutamise lubamine avalikes paikades toob endaga kaasa suurenenud alkoholi kasutamise just noorte hulgas, traumade ja teiste terviserikete esinemissageduse tõusu, tervishoiu- ja sotsiaalkulutuste ja õigusrikkumiste kasvu ning alkoholist johtuva

¹ ÜRO Lapse õiguste konventsioon. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/24016>

² Euroopa Liidu põhiõiguste harta. Arvutivõrgus kättesaadav:

<http://eurlex.europa.eu/et/treaties/dat/32007X1214/htm/C2007303ET.01000101.htm>

suremusnäitajate tõusu. Politsei üldstatistika põhjal on kõige levinumaks väärtteks alaealiste puhul alkoholiseaduse rikkumine ehk alkoholi tarvitamine. Erinevad uuringud kinnitavad, et alkoholi tarbimine ja vägivaldne käitumine on omavahel mitmeti seotud. Alkohol võib toimida sotsiaalsete normide lõhkujana, põhjustades kergemini sotsiaalselt aktsepteerimata käitumist; alkoholi tarvitamine võib suurendada möödarääkimis- ja tülitsemisvõimalusi partnerite vahel ning mõjutada neid vägivaldla teel konflikti lahendamata (Allaste ja Võõbus, 2009; Totten 2001). Alkoholi liigtarbimisega kaasneb suure tõenäosusega noorte agressiivne käitumine, alkoholi tarbimine suurendab ka avalikus kohas alaealiste toimepandud vägivaldaktiivide arvu (Salla, 2010). Sõltuvusainete tarvitamisel (nagu ka koolist puudumisel ja õppetööga toimetulekul) on noorte probleemkäitumisele oluline mõju (Markina & Saar, 2009).

Ka WHO on tõdenud, et vägivaldla vähendamiseks on olulised meetmed alkoholi kättesaadavuse vähendamine ning vanemlike oskuste ning lapse ja vanemate vaheliste suhete arendamine, samuti laiem soolise võrdõiguslikkuse edendamine ühiskonnas. Vägivalla vähendamise arengukava aastateks 2010–2014 toob meede 8 raames tegevusena välja alkoholi kahjulikku mõju käsitlevate ennetustegevuste läbiviimise tervikuna. Laste ja perede arengukava 2012–2020 kohaselt on oluline vanemlike oskuste suurendamine, sest eeskuju ja kasvatuspraktika on oluline määraja, milliseid mustreid ühest põlvkonnast teise kantakse. Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 sätestab riskikäitumise vähendamise meetmed, ennekõike alkoholist tingitud kahjude vähendamisega tervisele ja ühiskonnale, narkootiliste ainete tarbimise ennetamine, vähendamine ning kahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale ning vigastuste ennetamine ja vähendamine. Sotsiaalministeeriumi koordineerimisel valmis 2012.a alkoholipoliitika roheline raamat, mille kirjeldatud põhimõtted alkoholitarvitamise vähendamiseks kiitis Vabariigi Valitsus heaks veebruaris 2014. Rohelises raamatus tuuakse välja, et Eesti ühiskonnas on probleem ühiskonna soosiv suhtumine alkoholitarvitamisse ning riik peaks võtma liidrirolli suhtumise muutmises.

Peaminister Taavi Rõivas rõhutas oma kõnes Riigikogule 24.03.2014.a., et: „*Meie eesmärk on muuta riigi juhtimine avatumaks ja paindlikumaks. Läbipaistvus ja kodanike kaasamine otsuste tegemisel on saanud uueks normaalsuseks, vajalikuks usaldusliiniks kodanike ja valitsuse vahel.*“ Juba Eesti Konjunktuuriinstituudi Instituudi poolt 2011 elanikkonna hulgas läbiviidud uuringust „Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika“ selgus, et 81% elanikkonnast on seisukohal, et Eestis tuleks alkoholitarvitamist vähendada.

Seega peab MTÜ Lastekaitse Liit vajalikuks korrakaitseaduse § 55 lg 5 muutmist, ning avalikus kohas alkoholi joomise keelu taaskehtestamist.

Igakülgselle koostööle lootma jäädes.

Lugupidamisega,

Martin Medar
juhataja

Koostaja: Helika Saar
liit@lastekaitseliit.ee